

Gużè Borg Pantalleresco xtaq hu wkoll ihalli tifikira tieghu nnifsu f'ghamla ta' kitba letterarja, proża u poezija, Hu jaghmel sehem minn dik il-ġemgħa professjonisti li ghaxu matul is-seklu dsatax u dhuq i'ghoxrin illi thajru jfissru hsibijietom f'ghamla mirquma. L-akbar ghadd minnhom xorbu minn skola taljana u għalhekk thajru għall-ewwel imiddu idhom jiktbu versi bit-Tal'an. Għalihom il-ġibda għall-mhabba fi żmien iż-żgħożija, is-sbuhija tal-holqien, il-ġibda lejn art twelidek, il-ferh tal-hajja u l-biża' tal-mewt, kienet haġa xierqa — u mal-moda wkoll — ifissru hsibijietom billi infexxu f'kitba u f'polemiki politici, kemm f'xi gazzetti u f'xi ktejjeb, aktar iva milli le bit-Taljan. Meta ma tidholx il-politka, jaqgħu fuq grajjiet tal-Istorja ta' Malta. Il-kitba letterarja tagħhom kienet aktarx ta' versi. Hu minnu li Gużè Borg Pantalleresco hu wild dak iż-żmien u kiteb ukoll bit-Taljan kemm proża u kemm poezija. Izda meta jmidd idu jfiehlem ruhu bil-Malti, thoss aktar il-ġewwieni ta' ruhu; bil-Malti hassu ma' qaribu u għalhekk i'kelma tinhass hajja mhux għax imzejna fiha nfisha, izda għax kif tingħagen wahda mal-oħra, thoss il-qalb tal-awtur li trid titkellem. Għalih il-bniedem u l-holqien imlewlu hsibijietu, u fihom ra 'l Alla illi dejjem talbu jhenn u jbierek. Gużè Borg Pantalleresco tafa' harstu madwaru u ra sbuhija poetika fil-hwejjeg li jolqtu l-qalb ta' kull wiehed u wahda li jghixu l-hajja ta' kuljum. Kitbietu jixhdu li hu wiehed mill-kittieba illi ntebhu bit-tfajjel f'qir, bl-iltim hosbien, bil-qamha fis-sbula, bil-benna tal-frotta; hu wiehed mill-kittieba li ntebah illi é-ékejken, il-fqir, l-iltim, fih ukoll il-poezija tieghu u jhoss, jifhem, ibati l-ġuh, il-ghomma, ir-rezha tax-xitwa, jifrah u jibki f'kelma wahda jghix daqs min hu setghan, qawwi, felhan. Jigifieri hu wiehed minn dawk il-kittieba li meddew idhom għal kitba soċjali. Kittiebi li jahseb f'ghajru, ighallimna hafna fuq kif inhuma magħgħuna hsibijietu. Gużè Borg Pantalleresco kien wiehed minn dawk li xtaq il-ġid lil ghajru. Dan hu l-qofol ta' kollox biex tifhem il-kitba ta' Gużè Borg Pantalleresco. Is-siwi tal-wirt letterarju tieghu ma kienx għalih il-muftieh jew il-bidu u t-tmiem. Għalih l-aqwa kien il-ġid li xtaq jaghmel. Jekk int jidhirlek li l-wirt letterarju tieghu mhux tal-aqwa fost l-imghallmin, ma gara xejn. L-aqwa li hu ta sehmu, u sehmu riedu jaqdi ta' ġid lil ghajru u ta' riżq lil-letteratura Maltija. Biex wettaq dan kollu ócaħhad u medd għonqu għax-xogħol. Dawn huma dik il-ghamla ta' rġiel illi xieraq nieofu għal ftit hin niftakru f'isimhom u f'ghemilhom.

Jekk trid tkun taf kif jifhimha haddiehor dwar il-prokuratur legali Gużè Borg Pantalleresco, tista' taqra x'kiteb l-avukat Edoardo Magri fil-"La Crociata", il-harġa ta' Ottubru 1950, u x'qal in-Nutar

Vincenzo Maria Pellegrini fil-"La Nuova Crociata del Malta" f'Marzu tal-1952.

Tqalleb iż-żewġ kotba tieghu 'Palpiti, Dmugh, Tbissim' u 'Għex Mhux Bil-Hobz Biss', — illi huma damma ta' hsebijiet, ghajdut u fehmiel — tabilhaqq qajla ssib bħalhom fil-horġa ta' kotba bil-Malti; taqra kif hbiebu tkellmu fuqu, barra li tiltaqa' 'l hawn u 'l hinn ma' tagħrifiet żgħar li jibnulek dehra li turik sewwa min hu u kif jahsibha Gużè Borg Pantalleresco.

Mal-mewt tieghu dehru fil-gazzetti ghadd ta' apprezzamenti minn hbieb li kienu jafuh. Min qal haġa u min semma oħra, kif jifhimha hu. Ilkoll jaqblu dwar it-tjieba u l-qalb kbira tieghu, u x-xewqa shiha li jwettaq ġid lil ghajru bil-pinna tieghu.

Dawn huma t-tifikiriet li hu dmirna, li konna nafuh, u xieraq li niktbu biex ta' warajna jkun jafuh u jifhmuh, igħożzu t-tifikira tieghu. Għalih ma hemmx, jidhirli, xewqa aqwa minn dik li trodd lil wiehed nisrani din ix-xewqa: *J'Alla isib il-mistrieħ tal-hena fi hdan il-Mulej!*

ANTON AGIUS MUSCAT.

Frar 1965.

KOTBA LI RĊEVEJNA GħAL-LIBRERIJA

TAD-DAR TAL-GħAQDA

- IL-MARTRI TA' L-UGANDA** ta' Gużè Diacono — Minn għand l-Awtur.
- L-EWWEL JIEN** — Dramm fi Tliet Atti, ta' G. Diacono. (Progress Press, 1963). Minn għand l-Awtur.
- IR-RUŻARJU** — Marzu-April, 1965 — Vol. XVII — No. 2. Minn għand l-Editor P.V. Barbara, O.P.
- MIRJA TA' QALBI** — Poeziji ta' Charles Coleiro. (Lux Press, 1964). Minn għand l-Awtur.
- IL-MONASTERU "SAN PIETRU AP."** tas-Sorjiet Benedettini ta' L-Imdina — Mons. Gius. M. Xerri. Minn għand l-Awtur.
- DANTE — ID-DIVINA COMMEDIA** — L-Infern — Traduzzjoni u Kumment ta' Erin Serracino-Ingloft — Stamperija tal-Gvern. Malta, 1964. Minn għand l-Awtur.